

UVODNE BESEDE

Po dobrem mesecu dni se vam spet oglašamo. Posredujemo vam sveže informacije o dogajanju in poročamo o aktualnih dogodkih. V tej številki poročamo o pripravi na volilno skupščino, na kateri bomo dobili novo vodstvo društva. Prepričani smo, da bo novo vodstvo še naprej uspešno širilo glas izobraževalcev odraslih v družbi in spodbujalo nadaljnje sodelovanje med ključnimi akterji. Na kratko vas seznanjamo s strokovno razpravo Prelomni časi in dileme izobraževanja andragogov in izobraževalcev odraslih, ki je priložnost za ustvarjalno premišljevanje o novih izzivih našega področja. Objavljamo povzetek dogajanja v Tednu vseživljenjskega učenja (TVU) in paradi učenja v tem letu.

Pišemo o izvedbi strokovne razprave in pogovoru o temi Izgorelost, premalo razumljena resničnost v izobraževanju, ki je bila v Murski Soboti.

Ob tem velja omeniti, da je potekal zanimiv pogovor na radijski postaji Studio ob sedemnajstih z naslovom: Kakšen pomen ima vseživljenjsko učenje v življenju posameznika, skupnosti in tudi države. Link na posnetek oddaje je dostopen: <http://tvslo.si/#ava2.166214200>. Dodajamo aktualno vabilo na 17. andragoški posvet: Izobraževanje priseljencev v luči evropskega leta državljanov.

Prijetno branje vam želim do naslednjic.

Mag. Darja Zorko Mencin, odgovorna urednica (darja.zorko@gmail.com).

VOLILNA SKUPŠČINA ADS

Skupščina Andragoškega društva Slovenije (ADS) bo letos volilna. Potekala bo **v četrtek, 6. junija 2013 od 17.30** ure dalje v prostorih Zavoda BOB, Robbova 15 v Ljubljani.

Na skupščini bo predsednik IO ADS poročal o delu društva v obdobju od maja 2009 do maja 2013, predstavil bo tudi iztočnice za delo ADS v naslednjem obdobju. Ker je skupščina volilna, bo pomemben del programa izvolitev organov ADS za prihodnje obdobje. Na skupščini bomo poleg že ustaljenih točk dnevnega reda (poročila nadzornega odbora o delu ADS v I. 2012, finančno poročilo za I. 2012) v točki 'aktualna vprašanja, ki zadevajo ADS in izobraževanje odraslih v Sloveniji', omogočili udeležencem, da razpravljajo o vprašanjih, kot so: priprava nove zakonodaje za področje izobraževanja odraslih, kako upravljati izobraževanje odraslih na državni ravni, položaj izobraževanja odraslih na Ministrstvu za izobraževanje, znanost in šport, in drugih, ki vplivajo na možnosti izobraževanja odraslih v zdajšnjih razmerah in v prihodnosti. Na skupščini bomo tudi letos podelili listini dvema novima častnima članoma ADS; kdo so te osebe, naj za zdaj ostane skrivnost. Ta čas potekajo zadnje priprave, bralke in bralci ADEES lahko preberejo program poteka redne letne volilne Skupščine ADS 2013 na spletni strani ADS: <http://www.andragosko-drustvo.si/>.

Članice in člane ADS in seveda tudi druge zainteresirane vabimo, da se udeležite Skupščine v čim večjem številu. Na skupščini boste imeli možnost, da izvolite nove člane organov ADS, tako Izvršilnega odbora (7 članov) kot tudi Nadzornega odbora (3 člani) in Častnega razsodišča (3 člani in 3 nadomestni člani). Neposredno se voli tudi predsednika Izvršilnega odbora; medtem ko predsednike drugih organov volijo izvoljeni člani na svoji prvi seji.

Kandidatne liste smo letos pripravili tako, da smo člane dozdajšnjega izvršnega odbora in drugih organov društva prosili za predloge za nove člane navedenih organov. Dosedanji predsednik Zoran Jelenc ne more več kandidirati, ker Pravila ADS določajo, da člani IO in drugih organov društva lahko opravljajo svoje funkcije le dva štiriletna mandata.

Udeležite se tudi razprave – okrogle mize, ki jo tokrat namenjamo dodiplomskemu izobraževanju andragogov in usposabljanju izobraževalcev odraslih in bo potekala pred skupščino. Na njej bodo aktivno sodelovali predstavniki vseh visokošolskih institucij v Sloveniji – visokošolski učitelji, kot tudi predstavniki institucij, kjer poteka nadaljnje izobraževanje in usposabljanje izobraževalcev odraslih v Sloveniji. Razprava se bo začela ob 15.00 uri in bo trajala do 17.15 ure. Pričakujemo zanimivo razpravo, ki ne bo le predstavila možnosti izobraževanja andragogov in andragoških delavcev v Sloveniji, temveč je njen namen tudi iskanje poti in načinov za izboljšanje le-tega.

Po seji bodo imeli udeleženci skupščine priložnost za neformalno druženje.

Natalija Žalec, tajnica ADS (natalija.zalec@acs.si).

PRELOMNI ČASI IN DILEME IZOBRAŽEVANJA ANDRAGOGOV IN IZOBRAŽEVALCEV ODRASLIH

Na eni od naših strokovnih razprav, ki je zadevala možnosti andragogov za učenje in izobraževanje odraslih s posebnimi potrebami, je prišlo do pobude, da bi organizirali razpravo o izobraževanju andragogov na visokošolskih ustanovah, k razpravi bi povabili vse, ki predavajo andragogiko in/ali andragoške vsebine na naših fakultetah. To bi bila odlična priložnost za vse predavatelje, da se sestanejo in si izmenjajo izkušnje, si sporočijo svoje poglede na dodiplomsko izobraževanje andragogov in izobraževalcev odraslih, izpostavijo probleme, s katerimi se srečujejo, ter razpravljajo in predlagajo morebitne nove in boljše rešitve. Do zdaj takšnih srečanj ni bilo, ali pa so le bolj priložnostna in na njih sodelujejo le posamezni izvajalci, ne pa vsi.

V Andragoškem društvu Slovenije smo pobudo z zadovoljstvom sprejeli. Ker smo imeli v načrtu novo strokovno srečanje z naslovom '**Prelomni časi - priložnost za izobraževanje odraslih**', se nam je zdelo smiselno obe razpravi združiti pod naslovom '**Prelomni časi in dileme izobraževanja andragogov in andragoških delavcev**'. Tako bi hkrati opozorili na prelomnost časa, v katerem živimo, in ki postavlja izobraževanje odraslih pred nove izzive, ob tem pa zahteva morebiten premislek o tem, kako na takšne razmere pripravljamo andragoge in izobraževalce odraslih.

Zasnovali smo strokovno razpravo, ki smo jo oblikovali takole:

- Uvodne teze o prelomnem času kot priložnosti za andragogiko kot stroko bo podala dr. Petra Javrh, predsednica Komisije za strokovne razprave in pogovore Andragoškega društva Slovenije
- Dileme o dodiplomskem izobraževanju andragogov na Oddelku za pedagogiko in andragogiko Filozofske fakultete v Ljubljani bo podal dr. Janko Muršak, predstojnik Oddelka
- Usposabljanje izobraževalcev odraslih na Andragoškem centru Slovenije bo predstavila Natalija Žalec
- O tem, katera nova znanja bi moral imeti andragog v praksi, bo razmišljala Ida Srebotnik, dolgoletna praktičarka na tem področju.

Sledila bo razprava, na katero smo povabili vse, ki na slovenskih fakultetah (Ljubljana, Maribor, Koper) predavajo andragoške vsebine, in seveda tudi druge, ki izobražujejo in usposablajo andragoge, ali pa bi jih morali.

Dr. Nives Ličen, idejna pobudnica te razprave, je za bralce ADEES napisala te uvodne misli:

M. Knowles je med najbolj znanimi avtorji andragogike prejšnjega stoletja. Deloval je v času velikih migracij, gibanja za pravice temnopoltih prebivalcev Amerike. Prav družbene prelomnice, ki nosijo občutenja negotovosti, so bile kulturni kontekst hitrega razvoja izobraževanja odraslih. Tudi sedanjí čas je čas prehoda v načinih razmišljanja, dojetanja sveta in delovanja v svetu. Od prevladujočih binarnih opozicij, kot so bile kultura-narava, posameznik-družba, center-periferija, normalno-nenormalno, formalno-neformalno, s katerimi smo mislili svet, se premikamo v polja, omrežja, fluidne rizomske povezave, ki kažejo nove analitične okvire za mišljene o učenju in izobraževanju. Še posebno po finančnem zlomu na gospodarskih trgih smo tudi v izobraževanju odraslih pred novimi izzivi.

Čas negotovosti je čas novih povezav in pripadanja, formiranja identitete in znanja. Je čas, ko ni dovolj le pogum in subverzivnost mladih, temveč je nujen pogum za spremembe pri vseh generacijah. Izobraževanje odraslih se sooča z dvema izzivoma. Na eni strani je prostor, prežet s krizo, na drugi je posameznik (akter), v iskanju smisla in kreiranju pomenov v vsakdanjih praksah. Zdi se, da potrebujemo ponovni premislek o vlogi izobraževanja odraslih. Zelo pogosto govorimo o tem, da »družba formira, socializira, educira« posameznika in samo po sebi se pojavi vprašanje, kdo formira, educira družbo. Vprašanje lahko deluje kot sofizem, a ni tako mišljeno. To je vprašanje, ki zadeva: barbarske odnose, difuzne konflikte, netolerantnost, odsotnost etičnosti, ko je v imenu dobička mogoče vse narediti, vse zapisati, vse objaviti. Filozof Bernard Stieger se zelo kritično sprašuje o »generacijski inverziji«, ki jo spremlja neodgovornost odraslih, kar je tudi posledica dekadence izobraževanja. Ponovno se moramo vprašati o medsebojnih odnosih, ustvarjalnosti, znanju in kako se s tem ogniti krvavim rešitvam krize. Ne gre za naivnost, kjer bi spregledali propadanje podjetij in naraščanje brezposelnosti. Nasprotno. Z izobraževanjem, ki je transgresivno, iščemo nove forme znanja, podpiramo ustvarjalnost, medgeneracijsko solidarnost, sodelovanje med regijami.

Praksa izobraževanja odraslih je dinamična in nepredvidljiva. Soočamo se z oblikami, ki se nam zdijo znane in obvladljive, a niso več dovolj za izzive sodobnega časa. Če je bila andragogika v 50. letih prejšnjega stoletja tesno povezana z gibanji za pravice temnopoltih in žensk, je danes vpeta v premoščanje samozaverovanega individualizma in nasprotovanje ljudem, ki se bojijo »črncev« bele in rumene polti. Vloga izobraževanja je razvoj upanja, če uporabimo Freirejevo misel. Upanje je tisto občutenje, ki omogoča ustvarjalnost in kritično refleksijo. Prostori učenja so mnogoteri in ponujajo mnogo možnosti tako za razvoj praktičnega delovanja kot tudi rekonceptualizacijo teoretičnih modelov.

Okrogla miza z naslovom **Prelomni časi in dileme izobraževanja andragogov in izobraževalcev odraslih** bo ena od priložnosti za ustvarjalno premišljevanje tudi o izobraževanju andragogov in drugih izobraževalcev odraslih, kar je eden od dveh pomembnih ciljev razprave. Vabilo za razpravo si lahko v celoti ogledate na spletni strani ADS: <http://www.andragosko-drustvo.si/>.

Dr. Petra Javrh, SRP ADS (petra.javrh@acs.si) in
dr. Nives Ličen, Filozofska fakulteta UL (nives.licen@quest.arnes.si).

TVU IN PARADA UČENJA 2013

Osemnajsta izpeljava Tedna vseživljenjskega učenja (TVU) z nad 8.800 dogodki (lani okrog 7.800) in 1.270 prireditelji (lani 1.095) vnovič potrjuje dejstvo, da je festival učenja v našem izobraževalnem prostoru postal uspešna stalnica. Zasidran je tudi v nacionalnem oziroma letnih programih izobraževanja odraslih, saj mu ministrstvu za izobraževanje in za delo namenjata moralno in denarno podporo. Še več, že vrsto let preko široke mreže prirediteljev vključuje tudi druge resorje in prehaja v gibanje, ki morda v največji meri prispeva k udejanjanju že davno sprejete Strategije vseživljenjskosti učenja (2007). Letos uveljavljene **vodilne teme TVU**: Pridobivamo in udejanjamo državljanske kompetence (Evropsko leto državljanov), Vode povezujejo, Ohranjamo dediščino, Uveljavljamo trajnostni razvoj za vse, Znanje za zaposlovanje in socialno podjetništvo, Aktivno z mladimi in za mlade, Dejavno v tretjem življenjskem obdobju odražajo njegovo širino, za vsako od njih se je nabralo precejšnje število dogodkov (glej koledar prireditev TVU: <http://tvu.acs.si/koledar>). Po zaslugi koordinatorjev TVU doživljamo veliko podporo lokalnih oblasti, letos smo še posebej ponosni na častno pokroviteljstvo Slovenske nacionalne komisije za Unesco. Kratkega orisa TVU (več na spletni strani <http://tvu.acs.si> ter na Facebook strani <http://www.facebook.com/TedenVsezivljenjskegaUcenja>) ni mogoče zaključiti brez omembe odličnega **nacionalnega odprtja** (več na <http://tvu.acs.si/odprtje/2013>), ki ga je na temo Ženska energija – energija prihodnosti izvedla Ljudska univerza Nova Gorica v sodelovanju z Andragoškim centrom Slovenije (ACS), ter **petih novih dobitnikov priznanj** za promocijo učenja in znanja odraslih (več na <http://tvu.acs.si/priznanja>).

V letu svoje polnoletnosti pa je TVU doživel pomemben razvojni in promocijski preboj. Opogumljeni z izkušnjo s Parado znanja (organiziral ACS leta 2005 v Parku Zvezda v Ljubljani) in po zaslugi Evropske komisije, ki je nacionalnim koordinatorjem za uresničevanje prenovljenega Evropskega programa za učenje odraslih 2012–2014 namenila denar, oplemeniten z lastnim deležem našega ministrstva za izobraževanje, smo izpeljali **Parado učenja – dneve učečih se skupnosti**. Pri tem smo sodelovali s predanimi koordinatorji TVU, ki so pritegnili številne raznovrstne partnerje in medije na lokalni ravni. Izvedbe Parade v času od 10. do 19. maja v Novi Gorici, Žalcu, Slovenj Gradcu, na Jesenicah, v Novem mestu, Murski Soboti in na Magolniku nad Radečami so potekale na javnih mestih, prikazi najraznovrstnejših oblik izobraževanja in učenja so navduševali njihove soustvarjalce, privabljali najširšo javnost, izjemno zanimivi so bili tudi za medije – lokalne in nacionalne.

V TVU smo bili vsa leta ponosni na široko razpršenost dogodkov po vsej državi, zdaj smo ji dodali še nekaj zgoščenih, vrhunskih dogodkov, ki so jih poleg festivalskih predstavitev na stojnicah in odrih (v primeru Radeč pa tudi sredi travnikov) odlikovala tudi strokovna srečanja, katerih rezultati bodo mini-manifesti o izobraževanju odraslih v posameznih okoljih. V naslednjem letu bomo pod okriljem prej omenjenega projekta skupaj z novimi sedmimi koordinatorji Parado učenja ponovili, obenem verjamemo, da jo bodo ponovili tudi letošnji koordinatorji in vpeljali še kateri drugi nosilci TVU. Razmišljamo celo o stalni umestitvi Parade učenja v model TVU, tako da bi do leta 2015, ko bo TVU praznoval svojo 20-letnico, dosegli sinergijo obeh pristopov.

Treba je še omeniti, da je projekt Parade učenja širši, v njem smo do zdaj pridelali **dve odlični polurni video-publikaciji**: Priložnosti so! Programi usposabljanja za brezposelne ter Stkane zgodbe. Podeželje kot priložnost za razvoj pismenosti in temeljnih zmožnosti. V pripravi je tretja video-publikacija na temo svetovalne dejavnosti v izobraževanju odraslih. Celoten projekt in njegovi učinki so na opisani na spletni strani: <http://tvu.acs.si/paradaucenja>.

Soustvarjalci TVU in Parade učenja na ACS smo bili v preteklih dneh na mnogih prizoriščih naštetih dogodkov. Navdušile so nas uspešne izvedbe, prirojene vsakokratnem okolju in umeščenosti koordinatorev TVU/Parade učenja v življenje posameznih skupnosti. Razveselila nas je barvitost prireditev in njihova usmerjenost v širše dobro, še posebej smo hvaležni za neposredne stike z njihovimi soustvarjalci in udeleženci – potrdili so smiselnost našega dela in nas okrepili za nove izzive.

Mag. Zvonka Pangerc Pahernik, ADS (Zvonka.Pangerc@acs.si).

VABILO NA ANDRAGOŠKI KOLOKVIJ: IZOBRAŽEVANJE PRISELJENCEV V LUČI EVROPSKEGA LETA DRŽAVLJANOV

Andragoški center Slovenije vljudno vabi na 17. andragoški kolokvij, ki bo v sredo, **5. junija 2013** ob 9. 30 v veliki dvorani **Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport** (P 01) na Masarykovi 16 v Ljubljani.

Kolokvij z naslovom **Izobraževanje priseljencev v luči Evropskega leta državljanov** je osrednji strokovni dogodek Tedna vseživljenjskega učenja 2013 na državni ravni, ki ga organizira ACS. Na kolokviju bodo predstavljeni teoretični pogledi na izobraževanje priseljencev, primeri iz prakse ter načrti za prihodnost. Program kolokvija najdete na spletni strani: <http://tvu.acs.si/ak/2013>. Na spletni strani kolokvija bodo objavljeni tudi prispevki.

Rok za prijavo na kolokvij: 27. maj 2013.

Prijavo je potrebno poslati po emailu: tvu@acs.si. Udeležba na andragoškem kolokviju je brezplačna.

Mateja Pečar, ADS (mateja.pecar@acs.si).

IZGORELOST, PREMALO RAZUMLJENA RESNIČNOST V IZOBRAŽEVANJU

Andragoško društvo Slovenije in Ljudska univerza Murska Sobota sta **18. aprila 2013 izpeljala** strokovno razpravo in pogovor o temi: **Izgorelost, premalo razumljena resničnost v izobraževanju** v prostorih Ljudske univerze Murska Sobota, Slomškova 13.

Po predstavitev, ki so trajale 60 minut, je sledila razprava, v kateri so udeleženci lahko sodelovali z vprašanji in stališči. Razpravo je moderirala dr. Petra Javrh.

O tej razpravi so poročali časniki v Pomurju. Eden od njih je objavil pogovor z nosilko projekta dr. Petro Javrh, ki je dostopen na povezavi:

http://www.pomurec.com/vsebina/16429/%C2%BBKo_cloveku_zjutraj_ko_vstane_ne_disi_vec_da_bi_sel_delat_takrat_je_ze_rdeci_alarm%C2%AB

STE ŽE KDAJ SLIŠALI ZA INDEKS DEJAVNEGA STARANJA?

Koliko posamezna država v Evropski uniji spodbuja dejavno staranje, bomo odslej merili z **indeksom dejavnega staranja** (angl. the active ageing index). Dejavno staranje je mogoče meriti na področjih zaposlovanja, sodelovanja v družbi, neodvisnega zdravega življenja. Meri se tudi glede na zmožnost, da zagotovimo okolje za dejavno staranje. V okolje spadajo pričakovana življenjska doba pri 55 letih, pričakovana zdrava življenjska doba pri 55 letih, duševno in mentalno blagostanje, uporaba računalniških spretnosti, povezanost v družbi in izobraževalni dosežki. Slovenija se je tokrat uvrstila nizko, na 19. mesto na lestvici 27-ih držav. To seveda izkazuje tudi odnos do drugih prebivalcev. Čas je, da se pogledamo v zrcalo.

Prirejeno po: Novice U3 - 7 2013: Zoran Jelenc

ADEES, E-glasilo Andragoškega društva Slovenije

Uredniški odbor: dr. Zoran Jelenc, Borka Kucler, mag. Darja Zorko Mencin (odgovorna urednica)

darja.zorko@gmail.com, mag. Marija Velikonja (urednica) marija.velikonja@t-2.net

Oblikovanje naslovnice: Irena Hlede